

СЕКЦІЯ 3. Регіональні соціально-економічні аспекти реалізації інтеграційних ініціатив

РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ

О.О. Ворожейкін, м.н.с.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

Широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній економіці потребує постійного здійснення інноваційної діяльності для задоволення потреб суспільства (для державних установ) та споживачів (для приватних підприємств різної організаційної форми). Прискорення інноваційних процесів потребує від регіональної влади використання нових інструментів заохочення інноваційної діяльності.

Якщо розглядати інновацію як певну новизну, що втілюється в організаційних і виробничих процесах, то слід зауважити, що виникнення інновацій та ведення інноваційної діяльності загалом призводить до спротиву інституційної системи, в якій відбувається ця діяльність. Інновація (виробнича чи організаційна) за своєю суттю є нововведенням, що користується попитом. Створенню інновації завжди передують виникнення інноваційної ідеї. Перетворення ідеї на інновацію відбувається паралельно із втіленням інноваційної ідеї у виробничі процеси. Процес виникнення інновації супроводжується виникненням ринкового або суспільного попиту на інноваційний продукт (виробничий чи організаційний). Пристосованість інноваційної ідеї до інституційного середовища також є важливим аспектом процесу трансформації інноваційної ідеї в інновацію.

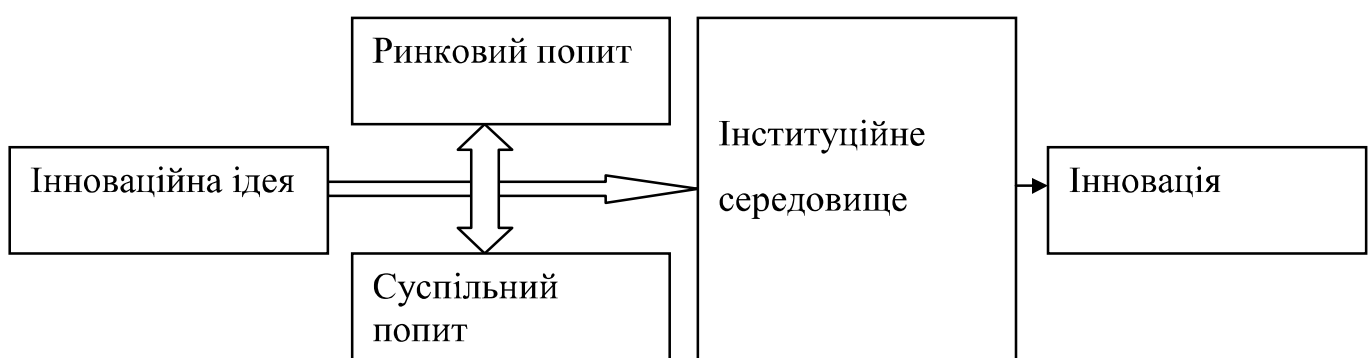

Рис. 1. Передінноваційна фаза інноваційної діяльності

Тобто, для трансформації інноваційної ідеї в інновацію необхідно пройти наступні фази:

- 1) Зародження та концептуальна реалізація інноваційної ідеї;
- 2) Виникнення попиту на потенційну інновацію (суспільного або ринкового); перші два етапи можуть змінюватися місцями залежно від

того, хто є ініціатором створення інновації – інноватор чи ринок (суспільство);

- 3) Напрямок розвитку інституційного середовища повинен співпадати з результатами впровадження інноваційної ідеї;
- 4) Втілення інноваційної ідеї в реальних економічних процесах (перетворення на інновацію) шляхом використання інструментів менеджменту інновацій

Оскільки процес виникнення попиту на інновацію є тривіальним економічним процесом і описаний у багатьох наукових працях, більшу увагу слід приділити процесу входження інновації в інституційне середовище. Якщо вважати, що процес впровадження інновацій спричинює спротив в усталених економічних системах, то його можна розглядати як силу. Дана сила має певний вектор та діє у напрямку даного вектору на певну «точку»¹ або сукупність «точок» інституційного середовища. Кожна «точка» поєднана (з певною «міцністю» k) з іншими «точками». Таких з'єднань в інституційній системі може бути n . Вважатимемо кожну точку інститутом або актором, що спричинює супротив введенню інновацій в інституційне середовище. Ймовірність впровадження інновацій у такому випадку визначатиметься економічним (суспільним) потенціалом інновації F (який також залежить від попиту на інновацію), кількістю точок, на які впливає інновація та «міцністю» зв'язків між ними.

Окремим стимулятором інноваційного процесу може виступати держава (g). Роль держави полягає у зниженні «міцності» взаємодії між інституціями та акторами з метою створення умов для впровадження раціональних інновацій.

Попит на інновацію є явищем, що обернено пропорційно залежить від часу (t) необхідного для впровадження інновації.

Ймовірність впровадження інновацій в інституційне середовище можна описати такою рівністю:

(1)

У разі якщо інновація вдало впроваджена в інституційне середовище або комерціалізується на певному ринку, вона змінює інституційне середовище, у якому діє. Процес зміни середовища триває протягом певного часу. Якщо він триває достатньо довго, то в інституційному середовищі можуть виникнути негативні соціальні процеси.

Саме тому держава на регіональному рівні має контролювати процес впровадження інновацій шляхом створення інноваційних центрів, які мають виконувати такі функції:

- 1) дослідження інноваційної діяльності на предмет виникнення раціональних інновацій;
- 2) спрощення процесу виходу на ринок інноваційної продукції;
- 3) вчасне внесення змін до інституційної системи для забезпечення її стабільності та ефективного впровадження інновацій;
- 4) економічний та інституційний супровід організаційних інновацій.

¹ Під точкою у даному випадку слід розуміти певний усталений інститут